

Aan: Veiligheidsregio Zeeland
T.a.v. het Algemeen Bestuur
Postbus 8016
4330 EA Middelburg

Baarn, 19 januari 2022

Onderwerp: behoud vrijwilligheid bij de brandweer

Geacht bestuur,

Op 9 juli 2021 stemde het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio Zeeland (VRZ) in met het concept meerjarenbeleidsplan 2022 – 2025¹. In dit plan staat het herijken van de brandweezorg – die is gebaseerd op vrijwilligheid – centraal. *"Om de continuïteit daarvan te waarborgen, moeten ingrijpende veranderingen plaatsvinden. Behoud van vrijwilligheid staat hierbij centraal. De realiteit wijst uit dat de noodzaak hiertoe hoog is, maar een oplossing is nog niet in zicht."*, zo valt te lezen in het voorwoord van de voorzitter en de secretaris.

De Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) staat pal achter deze doelstelling, maar wordt vanuit Zeeuwse brandweerkazernes regelmatig geattendeerd op de realiteit. Het jongste beeld is zorgwekkend en niet in lijn met de hierboven omschreven doelstelling om vrijwilligheid te behouden. Daarom wenden wij ons in deze brief tot u als hoogste bestuursorgaan in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zeeland. Omdat we niet kunnen uitsluiten dat deze ontwikkelingen van invloed zijn op de kwaliteit van de brandweezorg in de aangesloten gemeenten, sturen we de 13 gemeentebesturen ook een afschrift van deze brief.

Wat is er aan de hand?

De VBV signaleert een stijgend aantal brandweervrijwilligers in Zeeland die hun brandweerhelm aan de wilgen hangen. Op een enkele post zelfs meerdere tegelijk. Niet omdat ze er geen zin meer in hebben, maar omdat de brandweerleiding halsstarrig vasthoudt aan een onveilige keuringsmethodiek; de traplooptest op de Stairmaster als onderdeel van het verplichte Periodiek Preventief Medisch Onderzoek² (PPMO). De Stairmaster³ is een traploop-apparaat dat wordt gebruikt om de belastbaarheid benodigd bij de energetische piekbelasting in het werk van brandweerlieden vast te stellen. Probleem is dat de keurling tijdens de traplooptest⁴ in uitruktenue met aangesloten ademlucht en 20 kg aan extra belasting zo snel mogelijk een hoogte van 20 meter (ca.100 treden) moet overbruggen zonder de leuning vast te pakken. Dat is slechts toegestaan als de keurling het evenwicht dreigt te verliezen. Duidelijk is dat de test bij veel Zeeuwse brandweervrijwilligers gevoelens van onveiligheid oproept. En dat in een organisatie die juist staat voor veiligheid. Bovendien worden in sommige bedrijfstakken⁵ werknemers hiervoor berispt.

Niet zonder reden zo blijkt. Als gevolg van een omvangrijk aantal valpartijen werd in maart 2015 (3 maanden na de invoering) in Terneuzen⁶ de traplooptest op de Stairmaster stilgelegd door de Inspectie SZW. Dit vanwege ernstig val- en knelgevaar voor personen. Na een aanpassing van de gebruiksaanwijzing en het weghalen van de ombouw mocht het apparaat in september 2015 weer in gebruik worden genomen. Een eind aan ernstige valpartijen tijdens het gebruik van de Stairmaster kwam er echter niet. Ook niet in Zeeland. Daar raakte in september 2017 een brandweervrijwilliger uit Wemeldinge ernstig gewond bij een valpartij van de Stairmaster. Na een ziekenhuisopname van ruim twee weken en maanden arbeidsongeschikt te zijn geweest, mist hij sindsdien een deel van zijn longcapaciteit. Ook op andere plekken in het land zijn ernstige ongelukken gebeurd, maar die werden nauwelijks of helemaal niet door de veiligheidsregio/Inspectie SZW geregistreerd.

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV)

Bezoek : Tolweg 5
3741 LM Baarn
Post : Postbus 147
3740 AC Baarn

Home : www.brandweervrijwilligers.nl
E-mail : info@brandweervrijwilligers.nl

Fiscaal : 81.86.45.167
KvK-nummer : 08168567
Bank: NL16 RABO 0309 1304 25

Waarom geen test op een vaste trap?

Op grond van de als onveilig ervaren keuringsmethodiek en de vele (bijna)ongevallen, schraptten verschillende veiligheidsregio's de traplooptest op de Stairmaster. Men laat de test afleggen op een vaste trap, zoals dat ook de bedoeling was bij de landelijke introductie van het PPMO voor de brandweer. Daar waar veiligheidsregio's niet kunnen beschikken over een vaste trap waarmee 20 meter hoogteverschil kan worden overbrugd (ca. 100 treden), wordt de medewerkers de mogelijkheid geboden om de keuring of traplooptest in een andere regio af te leggen. Uit een nieuwsbericht⁷ uit 2018 blijkt dat deze mogelijkheid ook door de VRZ werd aangeboden aan brandweermensen die niet op de Stairmaster willen worden gekeurd. Daarnaast kan de VRZ ook gebruik maken van een trap bij de Westerscheldetunnel. De VRZ heeft in 2015 immers ook geruime tijd gebruik gemaakt van deze mogelijkheid toen de Inspectie SZW het gebruik van de Stairmaster had stilgelegd.

Geen alternatief maar ontslag

Maar de VRZ blijkt nu - ondanks de eerdere toezeggingen - dit veiliger alternatief niet meer te willen toepassen en stuurt aan op het ontslag van vrijwilligers die niet op de Stairmaster gekeurd willen worden. In de VRZ uitten al verscheidene brandweervrijwilligers principiële bezwaren tegen het gebruik van een traplooptest. Vooral vanwege het grote risico op een valpartij omdat de leuning niet mag worden vastgehouden. Onder deze vrijwilligers bevinden zich mensen die naast hun functie bij de brandweer, ook veiligheidskundige zijn. Zij maken bezwaar omdat het testprotocol afwijkt van de originele gebruiksaanwijzing⁸ van de Stairmaster Gauntlet, het type traplooptest-apparaat dat in de VRZ wordt gebruikt als onderdeel van het PPMO. Dat is in strijd met de Arbodetgeving. Want volgens de veiligheidsinstructies op pagina 5 van de originele gebruiksaanwijzing dient de gebruiker van het apparaat de leuning altijd stevig vast te houden (Always grasp handrails firmly). Maar dat mag dus niet tijdens de test, met alle risico's van dien.

Het gevolg is dat gezonde en gemotiveerde brandweermensen, sommigen met een breed pallet aan opleidingen en tientallen jaren ervaring, nu niets anders meer rest dan de brandweershelm aan de wilgen te hangen. Niet omdat het niet anders kan, maar omdat het management volhardt in het gebruik van de Stairmaster en weigert andere, voor de hand liggende opties in overweging te nemen. De realiteit is dat deze handelswijze leidt tot het 'gedwongen' vertrek van vrijwilligers en een kapitaalvernietiging die in de tonnen loopt. Wij kunnen ons niet voorstellen dat dit beleid onderdeel is van uw 'koers naar de toekomst' en adviseren u vriendelijk doch dringend uw management opdracht te geven de huidige koers voor het herijken van de brandweezorg te wijzigen.

Met vriendelijke groet en in afwachting van uw reactie.

Namens de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers

Marcel Dokter
voorzitter

¹ Conceptbeleidsplan Veiligheidsregio Zeeland 2022-2025

² VRZ: uitleg over de invoering van het PPMO, januari 2015

³ Zie instructiefilm: https://youtu.be/XjyvD_xo2d0

⁴ Testprotocol en scoreformulier brandweerstairmastertest

⁵ Zie artikel van Jelmer Mommers over veiligheidscultuur bij Shell in 'De Correspondent'

⁶ Bericht Omroep Zeeland, d.d. 3 maart 2015

⁷ VRZ: Ontwikkelingen rond PPMO, d.d. 10 april 2018

⁸ Originele (Engelstalige) gebruiksaanwijzing voor de Stairmaster Gauntlet